

Kulje kalliomaalauksen jäljillä Etelä-Savossa. Tutustu myös paikallisiin palvelu-rytiksiin reitin varrella! Viihtyisää majoitusta, herkullisia aterioita paikallisista tuotteista, kädentaitajien luomuksia matkamuistoiksi...



Kulta-Sepon kalliomaalauskoruja

Ristiinan palvelut

- 1. Kaidan Kiho, Tuukkalan tila**
Mökkimajoitus, B&B, Mäntyharjuntie 61, puh. 050 527 8814, 045 634 9299, www.kaidankiho.com, www.tuukkalantila.com
 - 2. Ristiinan ammattirealisointi**
Tukkumyymälä, työkalut, makeistukku ym., Mäntyharjuntie 5, puh. (015) 455 001, www.ammattirealisointi.fi
 - 3. Neste (24h)**
Kouvolaantie 5-7, puh. (015) 667 125
 - 4. Kyyrönkaija**
Majoitus, B&B, Järvenpääntie 183, puh. (015) 667 145, 0400 295 451, www.le-invalidit.fi/kyyronkaija
 - 5. Löydön kartano**
Majoitus, B&B, camping
Kartanonantie 151, 52320 Vitsiälä, puh. (015) 664 101, +358(0)400 325440
www.loydokartano.fi
 - 6. Hotelli Heimari**
Laitilantie 190, 52330 Heimari, puh. (015) 727 3100, www.heimari.com
- Keskustassa:**
- 7. Shell, kylmä-asema**
 - 8. St1/Kahvila Katrilli**
Brahentie 1, puh. (015) 661 650
 - 9. Tmi Ulriikki**
puh. 0400 900 923
 - 10. Ravintola Sataman valot**
Brahentie 16, puh. +358(0)400 232881
 - 11. Ravintola Martan Baari**
Brahentie 42, puh. (015) 661 102
 - 12. Baari Vossikka**
puh. (015) 458 301
 - 13. Ristiinan matkailuneuvonta**
Putiikki-kahvila Wanha Martta
Brahentie 50, puh. (015) 228 545, www.wanhapartta.fi

- 14. Majatalo Ristina**
Majoitus- ja juhlatilat, Ristina-talous-astiat, Suurlahdentie 1050, puh. (015) 661 799, 040 540 1135, www.ristina.fi
- 15. Kallioniemi**
Kesäravintola, puoti, venepalvelut
Kallioniementie 106, Someenjärvi, puh. 0440 752 461, 0440 752 468, www.jp-ravintolat.fi/kallioniemi
- 16. Pien-Toijalan talonpoikaismuseo**
Avoinna kesällä. Suurlahdentie 1982, www.ristina.fi, lisätietoja: www.etelasaavonmuseot.fi

- Mökkimajoittajat**
- Loma-Väkkärä**
puh. +358(0)50 5140161, www.lomavakkara.fi
- Puhakan lomamökit**
puh. 040 508 1251

- Väänäsen mökit**, puh. 0400 597 805
- Lisää vaihtoehtoja:
www.ristina.fi, matkailu
www.visitmikkeli.fi
seudullinen matkailusivusto
- Raijan Aitta** (ei kartalla)
Käsityökauppa, marjoja ja majoitusta, kesäisin,
Kipparintie 2, Mikkeli, puh. (015) 416 440, www.raijanaitta.fi
- Kalliomaalaristeilyt Mikkelistä**
- M/S Jaari**, Erkki Montonen, puh. 0400 650 747, www.msjaari.com
- Muinaismatkat Oy**, puh. 045 128 1781
www.muinaismatkat.fi

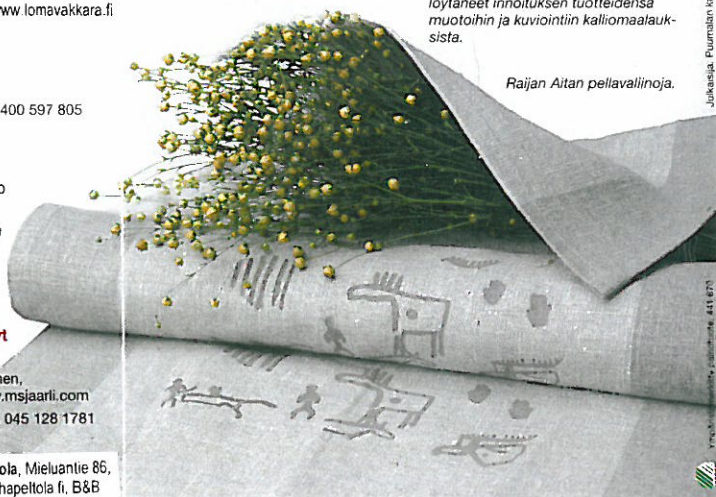
Kartanoravintola Wanha Peltola, Mieluante 86, +358(0)400 884656, www.wanhapeltola.fi, B&B

Puumalan palvelut

- 17. Kirvesniemen Lomamökit**
Kyllälänsaarentie 144, puh. 050 5844 707, www.kirvesniemi.fi
- 18. Hurissalon Sale**
Kyläkauppa, polttoainemyynti
Hurissalonantie 188, 52230 Hurissalo
puh. (015) 206 2230, hurissalo.sale@sok.fi
- 19. Hurissalon Matto ja Tekstiili**
Käsinkudotut matot ja kodintekstiilit
Konttilantie 95, puh. (015) 456 200, www.hurissalonkutomo.fi
- 20. Repon Lomamökit**
Mökkimajoitus, Jänniementie 437, puh. 0500 651 509, http://personal.inet.fi/koti/heikki.reponen
- 21. B&B Rakel Laamanen**
Rokansalonantie 1435, puh. 040 820 6603
- 22. BlueWhite Resorts Sahanlahti**
Järvihotelli, mökki- ja aittamajoitus
Lietvedentie 830, puh. (015) 468 6178, www.bluewhite.fi
- 23. Koskenselän Lomakylä**
Leinintäalue, hostel ja mökkimajoitus, Koskenseläntie 98, puh. (015) 468 1119, www.koskenselka.fi
- 24. Kulta-Seppo**
Kultasepän paja ja myymälä, kalliotaidekoruja, Keskustie 5, puh. 0400 585 224, www.kultaseppo.fi
- 25. Käspuuti**
Paikallisia käsitöitä
puh. 0500 654 155
- 26. LasiRuusu**
Matkamuijasto ja käsitöitä
Niementie 1, puh. (015) 680 333
- 27. Okkolan Lomamökit**
Mökkimajoitus, Ylössaarentie 35, Niinisaari, puh. 0500 259 378, www.okkola.fi
- 28. Temolan Viinitila**
Herukkaviinit, Ylössaarentie 65, puh. 040 543 7353, www.temola.fi
- 29. Hanhineityn Paja ja Galleria**
Sepän paja, galleriamyymälä
Ylössaarentie 84, puh. 040 7401 831
www.goosemeadow.fi
- 30. Liehtalanniemen museotila**
Museo, luonnonsuojelualue, luontopolku, vieraslaituri, Niinisaari, puh. (015) 8889 288, www.puumala.fi
- 31. Loma-Aution Lomamökit**
Mökki- ja aittamajoitus
Loma-autiontie 29, 52200 Puumala
puh. (015) 668 7199, www.loma-auto.net

Useat eteläsavolaiset yrittäjät ovat löytäneet innoituksen tuotteidensa muotoihin ja kuviointiin kalliomaalauksista.

Raijan Aitan pellavaliinoja.



Julkaisija: Puumalan kunta, Ristinan kunta 2009. Taitto: Mannophäka Ky, Pieno: Eitelä-Savon Kirjapaino Oy. Kuvat: SR Seppo Roponen, TS Tomo Sähkälä, JV Jukka Väskänen

Näillä rannoilla asuttiin jo 6000 vuotta sitten

Kalliomaalaukset ovat viesti menneestä, tuhansien vuosien takaa. Jäljet kalliion pintaan on tehnyt kaltaisemme ihminen, valiten paikoiksi luonnon muovaamat jyhkeät kalliontörmät ja pystysuorat seinämät. Punertava väri on uhmannut ajan kulkua säilyen meidän päiviimme saakka. Mitä merkkejä meidän ajastamme mahtaa olla luettavissa 6000 vuoden kuluttua? Ja miten paljon on mahdollista ymmärtää muinaisten viestien merkityksistä? Lähdä kohtaamaan mennyt omin silmin ja jaloin. Patikoi samoille rannoille esi-isiemme kanssa!



Astuvansalmen kalliojumala: kasvojen piirteet kalliionmuodossa erottuvat parhaiten vesiltä. Kalliomaalauksen ajasta maisema on muovautunut vedenkorkeuden laskiessa useita metrejä.

**Viestejä
vuosituhansien
takaa**



**Kalliomaalaukset
Ristiinassa ja Puumalassa**

Ristiinan kunta
puh. (015) 888 9800
ristinan.kunta@ristina.fi, www.ristina.fi

Ristiinan matkailuneuvonta
Wanha Martta, Brahentie 50, puh. (015) 228 545

Puumalan matkailuinfo
Keskustie 14, puh. (015) 888 9286
puumalan.matkailu@puumala.fi
www.puumala.fi

Suomen Kalliotaideyhdystys ry
52300 Ristiina
www.kalliotaideyhdystys.fi

Lähde löytämään historiaa!

Suomen kivikautisista kalliomaalauksista valtaosa sijoittuu suurten vesistöjen varrelle Saimaalla ja Kymenlaaksossa. Suuria, yli 15 kuvan maalauskokonaisuuksia on toistaiseksi löytynyt vain seitsemän, näistä yksi merkittävimmistä Ristiinan Astuvansalmella.

Kivikaudella Suomen alueella asuva väestö hankki elantonsa metsästyksellä ja kalastuksella. Kalliomaalauksissa toistuvat veneet, ihmishahmot ja pyyntieläimet kuten hirvet. Kuvioissa on myös kämmenenjälkiä ja värialueita, joiden kuvia ei enää pysty tulkitsemaan.

Kalliomaalauksien säilymistä meidän päiviimme saakka on edesauttanut aikojen kuluessa kuvakentän päälle muodostunut suojaava, läpikuultava piidioksidikerros. Vuodenaika ja sääolosuhteet vaikuttavat maalausten erottumiseen kalliopinnasta. Ehkä tästäkin johtuen merkittäviä kalliomaalauslöytöjä on tehty myös ihan viime aikoina – vaikka kuvat ovat odottaneet löytäjiään tuhansia vuosia!

Tässä esitteessä on esitelty Ristiinan ja Puumalan kunnan alueella olevat tunnetut kalliomaalaukset. Osa maalauksista on kohtuullisen helposti saavutettavissa. Luonnossa liikkueissa kannattaa myös pitää silmät auki; kaikkia säilyneitä maalauksia ei ole vielä löydetty!

Ristiina–Mikkeli 22 km



Huom!
Kalliomaalaukset ovat muinaismuistolain perusteella rauhoitettuja muinaisjäännöksiä.

Esitteen kuvissa maalauksia on vahvennettu. Tietolähteenä kalliomaalauksista käytetty Juhani Grönhagenin, Pekka Kivikkään ja Timo Jussilan tekstejä.

1 Ympyröidyt numerot: yritysten sijainti. Listaus esitteen toisella puolella.

Aikajana kalliomaalauksen historiaan

10 000 eaa. Jääkausi Suomessa
Noin 8500 eaa. ihmisiä saapui Suomen maaperälle

Muita kohteita:

J Rakokivet (opasviitat)
K Kivikautinen asuinpaikka: Infotaulu Ristiinasta 8,2 km, oikealla

1996 löytyneen muinaiskoron mallinnos, Seppo Reponen. Korun esikuva on n. 1000 vuotta vanha.



Ristiinan kalliomaalaukset

A Uittamonsalmi

Uittamonsalmen rannalla on neljä maalausta korkealla vedenpinnan yläpuolella. Kuvioissa on useita tunnistettavia hahmoja, kuten kaunispiirteinen jalaton hirvi, veneitä ja ihmishahmoja. Lisäksi kalliolla erottuu kuvioita ja värijätkiä. Kohteelle ei ole opastusta.



B Astuvansalmi

Kansallispyhättömme Astuvansalmen kalliomaalaukset ovat yksi Pohjoismaiden suurimmista kalliomaalauskohteista. Maalaukset sijaitsevat pystysuorassa kalliopinnassa noin 10 metriä nykyisen vedenpinnan yläpuolella. Vedenkorkeuteen perustuvan ajoituksen mukaan maalaukset ovat 6000–4500 vuotta vanhoja. Kuvakentässä esittäytyy häkellyttävä mystisten kuvioiden, hirvien, ihmisten ja kämmenenjälkien kuvakavalkadi. Paikan vaikuttavuuden viimeistelee "kalliojumala", joka tyynesti valvoo Yöveden maisemia vuosituhannesta toiseen.

Astuvansalmen maalauksille on opastettu polku tien 4323 varrelta ja paikalle järjestetään myös laivaretkiä.

Puumala–Mikkeli 72 km

Puumalan kalliomaalaukset

C Kuutinvuori

Maalaus sijaitsee Kuutinvuorella, Miettulanlahdessa n. 10 km Puumalasta Mikkelin suuntaan, näköetäisyydellä kantatie 62:sta. Kuvio on noin 6,5–7 m korkeudessa nykyisestä vedenpinnasta (talvella maalaukselle pääsee jalkaisin, avoveden aikaan vene on tarpeen). Maalauksen aihekuviot ovat epäselviä, iäksi on määritetty 4500 vuotta. Maalaus tuli julkisuuteen 2005, mutta on löydetty jo aikaisemmin. Kohteelle ei ole opastusta.

D Kaitajärvi

Kalliolla on tunnistettavissa tuhoutuneesta maalauksesta kertovia punaisia jälkiä. Kohteelle ei ole opastusta.

F Syrjäsalmi

Syrjäsalmen maalauksista toinen ajoittuu vuosiin 3200–2200 eaa. Noin 5,5 m vedenpinnan yläpuolella on säilynyt kaksi tasalevyisin vedoin maalattua ihmishahmoa, suuri ja pieni. Kummallekin olenolle on piirretty leveät ja kaartuvat hartiat sekä suorat jalat. Syrjäsalmen toinen maalauksiryhmä muodostuu lähinnä punaisista värjäymistä, jotka ajoittuvat 4000–1500 eaa. Kohteelle on opasviitat.

Etelä-Savon kalliomaalauksen ajoittuminen

2000 eaa.

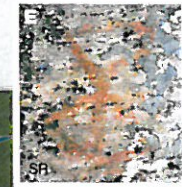


E Sourunniemi

Sourunniemen yksittäinen, noin 23 cm korkea maalauskuvio sijaitsee jylhässä, 200 metriä pitkässä kallioseinämässä. Kuvassa on kolmiopäinen ihmishahmo kädet lanteilla. Kuvion alaosa puuttuu. Maalauksen sijaintikorkeuden perusteella iäksi on arvioitu n. 5000 vuotta. Kuva muistuttaa Uittamonsalmen kalliomaalauksia Ristiinassa. Kohteelle on opasviitat. Löydetty 2004.

G Maksasaarenselkä

Syrjäisessä paikassa sijaitsevaa, vuonna 1981 löydettyä maalausta ympäröi luonnontilainen järvimaisema. Maalauskuviot ovat paljolti tuhoutuneet, mutta näyttävän kalliomuodostelman seitämainen ulkonema tekee paikasta vaikuttavan. Maalaukselle on helpointa päästä veneellä. Metsäautoteitä pääsee noin 1,5 km päähän kallioseinämästä. Kohteelle ei ole opasteita.



H Vetotaipele

Vuonna 1992 löydettyä Vetotaipeleen maalauksialueella on pituutta runsaat 4 metriä. Maalaukset ovat kooltaan pieniä ja vaikeasti hahmotettavia. Tunnistettavia kuvioita on hirvi, vene, ihminen ja kämmenen jälki. Kohteelle ei ole opastusta.

I Vuorilampi

Puumalan uusimmasta kalliomaalauslöydöstä uutisoitiin kesällä 2007. Yksittäinen, noin 32 cm korkea naisahmon kuva on vaikuttavassa paikassa lohkareen alla avoimessa luolassa. Poikkeuksellista on sijainti kuivalla maalla kaukana rannasta. Kohteelle pääsee autolla seuraavasti: tieltä 438 käännetään länteen Lötkkiöntielle, jota ajetaan 6,7 km ja käännetään oikealle. Ajetaan 1 km metsäautotietä ja vasemmalla on levike, johon auton voi jättää ja jatkaa polkua kallioseinämää kohti. Kohteen maasto on haastava ja paikkaa ei ole merkitty maastoon.

vuosi 0 muinaiskoru

vuosi 2000

B, F E B C F